

ФРИДРИХ ДЮРЕНМАТ ХИЖАТА

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

Петима медици се бяхме изкачили от Киентал по един от склоновете на Блумлиските Алпи. Вече съм забравил къде точно възнамерявахме да идем, никога не съм се славил като голям планинар, а още по-малко като добър географ. Доколкото си спомням, беше през юли хиляда деветстотин и осма година. Тогава лятото бе много горещо. Помня добре. Спряхме се да нощуваме в една планинска хижа край някакво пасище. За отбелязване е, че от всичко преживяно през онзи ден в главата ми е останал най-ярък спомен от тази хижа. Понякога все още я сънувам и се събуждам, плувнал в пот, но всъщност без да си представям онова, което се разигра в нея. Вероятно е била една най-обикновена алпийска хижа, каквито остават необитаеми през зимата, така че ужасното в нея е само плод на моето въображение. Мисля, че е така, защото винаги я виждам пред очите си обрасла с влажен мъх, а подобно нещо, струва ми се, не е характерно за алпийските хижи. Човек чете за свърталища на вещици, без да знае какво всъщност представляват те. Сега разбирам на какво ми е наподобявала тази хижа. Наоколо се издигаха огромни бели борове, а недалече от входа ѝ бълбукаше изворче. Гредите на хижата също не бяха черни, а по-скоро белезникави и загнили, а навсякъде из пукнатините им вирееха дървесни гъби. Допускам, че и те са само допълнителна украса, създадена от въображението ми. Толкова години са изминали от деня на тази случка, че сънищата и действителността са се оплели в неразлъчно цяло. Много добре си спомням, че тогава бях обхванат от някакъв необясним страх. Той се промъкна в мен още докато се изкачвахме към хижата през едно осеяно с камънак пасище, което не бе използвано през онова лято и в чийто край се издигаше постройката. Убеден съм, че и другите, с изключение само на Еменберггер, изпитваха същия страх. Разговорите ни пресекнаха и ние крачехме мълчаливо. Вечерта се спусна над планината, преди още да бяхме стигнали до хижата, и изглеждаше още по-зловеща поради тъмночервената светлина на залеза, тя озаряваше пред погледа ни непоносимо дълго, както тогава ни се стори, този обезлюден свят, изваян само от лед и камънак. Това кърваво, извънземно осветление оцветяваше лицата и ръцете ни и ни се струваше, че крачим по планета, която кръжи на по-голямо разстояние от слънцето, отколкото нашата. Веднъж стигнали до хижата, ние нахълтахме в нея като подгонени. Не ни затрудни нищо, понеже вратата ѝ не бе заключена.

Още в Киентал ни бяха казали, че можем да преспим в тази хижа. Вътрешността ѝ бе направо мизерна; нямаше нищо друго освен няколко одъра. В слабата светлина на залеза забелязахме слама на тавана. Към него водеше черна, разкривена стълба, по чиито стъпала бе полепнала кал от миналата година. Еменбергер донесе от изворчето вода с някаква странна припряност, сякаш предварително знаеше какво ще се случи. Но, разбира се, това бе невъзможно. После накладохме огън в примитивното огнище. Намерихме и някакъв котел. И тогава, в обзелото ни странно състояние, съчетание от страх и умора, един от нас се нарани смъртоносно.

Беше дебел луцернец, син на гостилничар, който като нас следваше медицина. Защо и как, никой не може да узнае, но година по-късно той изостави следването, за да поеме гостилницата на баща си. Същият този човек пострада, докато се качваше по стълбата, за да донесе слама изпод покрива. Едно от стъпалата изведнъж се счупи под тежкия, малко непохватен момък и при падането, за нещастие, той се натъкна на една стърчаща от стената греда, която го удари през гръкляна. Ударът беше толкова силен, че стенойки, момъкът остана да лежи на земята. В първия момент помислихме, че си е счупил нещо, но след няколко минути той започна да диша тежко и задавено. Изнесохме го навън и го положихме върху някаква пейка. Сега той лежеше, облян от зловещия зрак на вече залязлото слънце, струящ, пясъчно-червен от плуващите високо сдиплени облаци. Състоянието на пострадалия будеше сериозни опасения. Издраното му до кръв гърло бе много оттекло, той извиваше главата си назад и се мъчеше да си поеме дъх, а адамовата му ябълка подскачаше конвулсивно. С ужас установихме, че лицето му все повече и повече потъмнява и става почти черно сред отблясъците от кървавата жарава на хоризонта. Широко разтворените му очи се белееха като мокри камъчета върху лицето му. Ние правехме отчаяни опити да му помогнем с компреси. Напразно. Гърлото му подпухваше все повече и повече и съществуваше опасност от задушаване. Отначало пострадалият бе обхванат от трескаво безпокойство, но после изпадна в явна апатия. Дишането му се превърна в свистене и той вече не можеше да говори. Съзнавахме, че животът му е в най-голяма опасност и въпреки това бяхме безсилни да му помогнем. Липсваше ни всякакъв опит, а навярно и нужните познания за това. Макар и да ни бе известна една

животоспасяваща операция, която помагаше в такива случаи, никой не се осмеляваше и да помисли за нея.

Единствен Еменбергер се овладя и не се поколеба да действа. Той прегледа обстойно раната, после дезинфектира във врящата на огнището вода джобното си ножче и с него направи един разрез, наречен на медицински език трахеотомия, към който се прибегва само в крайни случаи и при който се пробива напреко гръклянът между адамовата ябълка и ларинксовия хрущял, за да се достави на пострадалия въздух. Ужасна бе не самата операция, макар че в случая се налагаше да бъде извършена с помощта на джобно ножче. Ужасяващо бе нещо друго: то се разигра между двамата и се отпечата върху лицата им. Изглежда, пострадалият бе вече почти напълно задушен от липсата на въздух, но очите му бяха широко разтворени и вероятно е видял всичко, което стана, макар и като насън. Докато Еменбергер правеше разреза, за бога, неговите очи също бяха широко разтворени, лицето му бе разкривено, от погледа му сякаш се изливаше нещо сатанинско, някаква безкрайна радост, че причинява страдание. Просто не знам как да го определя по друг начин, но тогава, макар и за секунда, аз изпитах нечовешки ужас, защото всичко свърши много бързо. Струва ми се, че аз единствен го почувствах, тъй като другите бяха извърнали очи, не намирайки сили да наблюдават операцията. Също така мисля, че моето преживяване до голяма степен е плод на въображението ми и че за него са допринесли както мрачната хижа, така и злообното осветление през онази вечер.

Странното в цялата история е, че луцернецът, на когото Еменбергер чрез тази трахеотомия спаси живота, не желаше повече да говори с него, дори не му благодари, за което получи упреци от много хора. Оттогава за Еменбергер се заговори с голямо уважение. Смятаха го за светило от най-голяма величина, но неговото развитие бе доста странно. Всички мислехме, че ще започне да прави кариера, но той явно не се интересуваше от нея. Трескаво изучаваше различни дисциплини. Занимаваше се с физика, математика. Изглежда, не можеше да намери удовлетворение в нищо, защото бяха го срещали на лекции по философия и теология. Държавният му изпит премина блестящо, но той не се отдаде на лекарска практика, а работеше като заместник на различни места. Работи и при мен. И трябва да призная, че пациентите бяха възхитени от него с изключение на неколцина,

които не можеха да го понасят. Така той водеше неспокоен и самотен живот, докато най-после емигрира. Публикуваше доста странни статии. Между тях бе и един трактат върху научната обосновка на астрологията, трактат, който представлява най-съвършената софистика, каквато някога съм чел. Доколкото ми е известно, никой от нас не дружеше с него и той постепенно се превърна в безнадежден циник, още по-неприятен и от обстоятелството, че никой не можеше да се мери с него по остроумие. Той предизвика нашето удивление с факта, че в Чили неочаквано се промени и там, отвъд океана, започна да развива трезва научна дейност. Навярно се дължеше на климата или на другата околна среда. В Швейцария той отново стана такъв, какъвто го познавахме открай време...

1953

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.